

Розділ 6

ЕКОНОМІКА ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО

А. О. Войцеховська

асп. I року навчання

спеціальність «Економіка»

Науковий керівник: д. е. н., доц. І. А. Ломачинська

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Людина завжди була ключовим фактором суспільного розвитку. Її провідна роль у цьому процесі зумовлена двома групами функцій, які вона виконує: по-перше, як споживач людина формує цілі функціонування та розвитку соціально-економічних систем і тому задає напрямок, темп їх руху та трансформаційних змін, а, по-друге, як виробник людина визначає природу продуктивних сил, включаючи засоби задоволення потреб (технічну основу, типи стосунків із природою, специфіку діяльності людини, способи життя тощо).

В умовах розвитку цифрової економіки потреба у кваліфікованому персоналі є значущою, і це потребує трансформації людського капіталу [1]. Досвід розвинених країн світу показує, що в умовах цифрової трансформації економіки найвищою цінністю набувають знання, інформація, творчість, креативність, а також уміння своєчасно обробити, подати та використати інформацію, що потребує постійного навчання («протягом життя»). Необхідно констатувати зміну самого характеру праці та трудових відносин, оскільки прискореними темпами відбувається зростання кількості не лише бізнес-процесів, що здійснюються у форматі онлайн, а і практично всіх інших сфер життя [2]. Ба більше, самі бізнес-процеси змінюються, стають більш ефективними, гнучкими, мобільними, що потребує нових навичок і компетенцій від робочої сили. Так, віцепрезидент Microsoft Р. Престон Макафі вважає, що людський капітал становить 50 % цінності в корпораціях. І, незважаючи на те,

що науково-технічна революція торкається речей насправді вона торкається людей [3].

Визначимо ключові напрямки трансформаційних змін компетенцій людини, які можуть забезпечити адекватну функціональну діяльність людського капіталу в контексті промислових революцій. Основні напрямки трансформації людини, які продиктовані їх специфікою, мають включати [4]:

- підтримку та екологізацію людської свідомості;
- здатність «мислити глобально, діяти локально», що є особливо важливим для реалізації конкретних заходів, врахування можливих глобальних і віддалених наслідків;
- реструктуризацію професійних знань і навичок для виробництва та експлуатації альтернативних технологій («зелена» енергетика та адитивні методи виробництва);
- цифровізацію компетенцій: оволодіння навичками цифрової передачі інформації, контроль за відповідними виробничими засобами та дистанційними комунікаціями;
- об'єднання компетенцій у мережу;
- формування необхідних знань і навичок здійснення необхідної професійної діяльності через інтернет або його використання як робочого інструменту;
- формування вміння жити й діяти в умовах тотального впровадження засобів інтернету речей;
- соціологізацію розвитку;
- перехід до пріоритетного розвитку витоків людини до умов повного забезпечення матеріального благополуччя та автоматизації виробництва;
- формування синергетичного зв'язку з кіберфізичними системами та штучним інтелектом.

З огляду на провідний характер людського капіталу в розвитку соціально-економічних систем, ці трансформаційні тенденції можна розглядати як вирішальні кроки в русі людства до «цифрової» економіки. Вкладання в людський капітал є ключовим фактором успіху для компаній та економіки загалом, оскільки воно дозволяє досягти більш високого рівня продуктивності праці, підвищення якості продуктів і послуг, а також розширення можливостей для інновацій та розвитку нових технологій. Людський капітал

стає ключовим ресурсом, який дозволяє компаніям бути конкурентоздатними й успішними на ринку.

Отже, сьогодні, коли людство вступило у фазу переходу до нового соціально-економічного формування, роль людського капіталу значно зросла. Стає все більш зрозумілим, що успіх соціально-економічних систем визначається не матеріальними активами (природними ресурсами, засобами виробництва, фінансовими фондами), а насамперед якісним людським капіталом. Питання наповнення та змісту трансформацій людського капіталу, які продиктовані перебігом сучасної промислової революції та визначають контури майбутнього цифрової економіки, набувають все більшої актуальності. І це треба враховувати при розробці стратегії соціально-економічного розвитку країни в умовах цифрової трансформації та всіх сфер, що забезпечують її успішну реалізацію, у тому числі освіти й науки.

Список використаної літератури

1. Мумладзе А. О., Ломачинська І. А. Людський капітал як складова інноваційно-орієнтованої економіки. *Вісник Одеського національного університету. Економіка*. 2021. Том 26, вип. 4 (89). С. 26–33.
2. Ілляшенко С. М. Людський капітал як фактор інноваційного розвитку в цифровій економіці: особливості управління. *Домінанти розвитку HR-інжинірингу, економіки й бізнесу в XXI ст. в умовах перманентної трансформації національної і світової економік* : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Вінниця, 2022. С. 208–209.
3. Lifting the lid on the value of a company's human capital. *World Economic Forum*. Dec 12, 2019. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2019/12/now-there-s-a-way-to-measure-the-value-of-your-company-s-human-capital/>
4. Плікус І. Й. Людський капітал та інноваційний розвиток в умовах цифрової економіки. *Цифрова економіка як фактор економічного зростання держави* : колективна монографія / за заг. ред. О. Л. Гальцової. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 298–325.